

Vývojové tendence na finančních trzích

Nové finanční služby a finanční nástroje se rozšiřují velmi rychle jak co do objemu, tak i co do různorodosti. Trend směrem k deregulaci finančního sektoru uvolnil konkurenční a inovační síly v takovém rozsahu, který až doposud nebyl zaznamenán.

- boj o zákazníka
- růst náročnosti investorů
- nové finanční produkty
- změna způsobů obchodování
- zrychlení přenosu informací (homebankingu, internet...)
- zvýšení významu mezinárodních finančních trhů
- konkurence mezi různými finančními institucemi a růst významu subjektů kolektivního investování.

Vymezení základních faktorů změny na finančních trzích

V posledních několika letech jsme svědky dramatických změn na světových finančních trzích, které podstatným způsobem ovlivnily jeho charakter, metody obchodování i chování účastníků. V této části jsou uvedeny hlavní faktory, které jsou hnací silou změn na světových finančních trzích.

Za základní faktory změn považujeme především:

- **renesanci svobodné tržní konkurence ve vyspělých i rozvojových státech**
- **podstatný nárůst volatility peněžních a finančních aktiv**
- **technologickou revoluci v oblasti výpočetní a informační techniky**
- **globalizaci**

Renesanci svobodné tržní konkurence

projevuje se:

- omezováním státních zásahů do ekonomiky
- změnou forem a cílů státní regulace
- přehodnocením významu soukromého vlastnictví (privatizace)
- liberalizací finančních toků
- v možnostech podnikání zahraničních firem na jednotlivých národních trzích
- v liberalizaci mezinárodního investování
- v uvolnění překážek pro vstup nefinančních firem do finančního průmyslu.

Nárůst volatility peněžních a finančních aktiv

zvyšuje riziko, které je spojeno s investováním, emitováním a obchodováním finančních instrumentů.

Investory omezuje nadměrná volatilita:

- akciových kursů
- úrokových měr
- devizových kursů

Technologická revoluce

- propojený celosvětový finanční trh

Současné vývojové tendence na finančních trzích

• Restrukturalizace bank a finančních institucí	• Intelektualizace finančních trhů
• Sekuritizace finančních trhů	• Reforma burzovních systémů
• Omezení bankovního zprostředkování (desintermediace)	• Liberalizace mezinárodního pohybu kapitálu
• Vznik finančních inovací na finančních trzích	• Technologické inovace na finančních trzích
• Internacionalizace finančních trhů	• Dematerializace cenných papírů
• Institucionalizace finančních trhů	• Sociální, ekonomické a demografické trendy ovlivňující finanční trhy
• Integrace finančních trhů	• Změny v oblasti regulace finančních trhů

1. Restrukturalizace bank a finančních institucí

Restrukturalizace bank a finančních institucí se projevuje především v jejich konsolidaci.

Konsolidací bank rozumíme snížení počtu bank operujících na finančních trzích a zvýšení jejich průměrné velikosti.

Mezi hlavní důvody fúzí patří:

- dosahování úspor z rozsahu při provozování bankovního podnikání (pokles jednotkových nákladů při vzestupu objemu realizovaných obchodů)
- rozšíření nabízeného sortimentu produktů
- zvýšení podílu na trhu
- optimalizace velikosti banky
- zlepšení platební schopnosti
- převod „know – how“
- diverzifikace rizik či mezinárodní expanze

Z hlediska účastníků fúzí lze sledovat dva hlavní trendy:

- fúze a převzetí směřující k vytváření velkých finančních skupin, které jsou schopny efektivně konkurovat na mezinárodní úrovni a v nichž vystupuje alespoň jedna velká evropská banka
- posilování role malých, moderních a pružných bank, které budou kooperovat s velkými finančními institucemi a využívat nové technologie, přispívající k automatizaci informačních procesů a ke zvýšení uživatelské efektivnosti a pružnosti. K fúzím jsou malé banky dotlačeny také z prosté nutnosti přežití, získání nových zdrojů, odbourání nadbytečných kapacit

2. Sekuritizace finančních trhů

Sekuritizace aktiv je proces, v němž se nevyrovnané finanční pohledávky právně a ekonomicky izolují a jejich očekávané hotovostní toky pro dluhovou službu sdružují za obvykle vysoce hodnocené cenné papíry podložené aktivy (asset-backed securities, ABS).

Sekuritizace představuje významný trend na světových finančních trzích, při kterém dochází k zvětšování objemu alokovaných prostředků prostřednictvím cenných papírů.

Sekuritizace aktiv je založena na sdružování jednotlivých strukturovaných aktiv (např. úvěrů, pohledávek, cenných papírů) do balíku, který je postoupen třetí osobě. Na balík, který je

vytvořen z podkladových aktiv, jsou emitovány cenné papíry, jež jsou kryté peněžními příjmy z aktiv portfolia (asset-backed securities).

Sekuritizaci aktiv využívají jak finanční instituce (komerční banky, vydavatelé kreditních karet, pojišťovny), tak nefinanční firmy (maloobchodní firmy, výrobci spotřebního zboží, leasingové společnosti).

Zjednodušeně řečeno sekuritizace je procesem, který vede k přesunu částí transakcí z úvěrových na kapitálové trhy.

3. Omezení bankovního zprostředkování (desintermediace)

Desintermediace bývá definována jako proces, který fondy původně tekoucí od faktických zapůjčovatelů ke konečným vypůjčovatelům prostřednictvím finančních zprostředkovatelů (což jsou zejména banky) odvádí z důvodů souvisejících s úrokovými sazbami, popřípadě regulaci bankovních vkladů, mimo působnost těchto finančních institucí.

Na kapitálovém trhu se desintermediace zase projevuje jako **snaha obejít se bez služeb zprostředkovatelů** (tj. bez burzy, bez makléřů apod.).

Je skutečností, že v posledních desetiletích lze pozorovat obecný trend posilování tržních forem zprostředkování a finančních trhů na úkor bankovního sektoru.

Desintermediace je spojována s řadou důležitých skutečností, mimo jiné s tím, že využívání počítačů k obchodování s cennými papíry postupně přivodí zánik klasické burzy, která bude nahrazena tzv. soukromými obchodními systémy (PTS - Proprietary Trading Systems).

4. Vznik finančních inovací na finančních trzích

Finanční inovace dosáhly značného rozmachu v 80. a 90. letech.

Motivem pro vznik finančních inovací bylo značné zvýšení rizika, deregulace finančních trhů a zvýšená konkurence, obcházení bankovní regulace, rozvoj techniky a technologie a rozšíření mezinárodních kapitálových pohybů.

Základními druhy finančních inovací jsou:

- **finanční deriváty**
- **automatizace bankovních operací (platební karty, elektronické peněženky, telefonní bankovníctví, internetové bankovníctví, samoobslužné automaty atd.)**

Obrovského rozsahu doznaly obchody s finančními deriváty (opce, financial futures, swapy), které se používají na jedné straně ke kontrole rizika a na straně druhé dávají možnost spekulativních obchodů.

Za finanční inovace lze považovat také FRN (Floating rates notes) – dluhopisy s pohyblivou úrokovou mírou a ABS (Asset-Backed Securities) – cenné papíry podložené aktivy.

5. Internacionalizace finančních trhů

Internationalizace finančních trhů je dlouhodobý proces srůstání jednotlivých národních trhů v globální finanční trh.

Finanční trhy: lokální -> regionální -> národní -> mezinárodní

Internacionalizace finančních trhů se uskutečňuje pomocí čtyř kanálů:

- 24–hodinové obchodování s národními akciemi (Londýn, New York, Tokio)
- propojení obchodů mezi jednotlivými národními burzami
- globální trh vytvořený bankami a finančními institucemi
- globální elektronická obchodní síť

Banky a finanční instituce přestávají rozlišovat mezi domácím a zahraničním trhem.

Globalizace – vysoký stupeň celosvětového propojení finančních a kapitálových trhů.

6. Institucionalizace finančních trhů

Na světových finančních trzích začínají získávat dominantní postavení institucionální investoři (**penzijní fondy, investiční fondy, pojišťovny, velké firmy**), kteří spravují rozhodující část finančního majetku a realizují převážnou většinu obchodů.

Význam institucionálních investorů se na světových trzích cenných papírů neustále zvyšuje.

7. Integrace finančních trhů

Integrace finančních trhů byla umožněna rozvojem telekomunikační technologie a projevuje se cenovým propojením jednotlivých segmentů finančních trhů

Za stále více cenově integrované segmenty ve vyspělých státech můžeme považovat:

- primární a sekundární trh,
- promptní trh a trh finančních derivátů,
- akciový trh a trh dluhopisů.

Zavedením společné měny euro došlo k integraci národních peněžních trhů v jediný euro peněžní trh.

8. Intelktualizace finančních trhů

znamená, že rozhodujícím faktorem úspěchu na finančních trzích není množství kapitálu nebo práce, ale jsou jim **vědomosti, informace a znalosti**.

Dominantní postavení mají **kvalifikovaní odborníci** využívající při své aktivitě specializovaných znalostí (knowledge workers), které používají v oblasti strategického plánování, vytváření finančních produktů, provádění finančních analýz a realizace investiční strategie, významná je také dostupnost stále kvalitnějších informací, které mají k dispozici.

9. Reforma burzovních systémů

- zánikání klasického obchodování na parketu
- vytváření elektronického typu burz (on-line investování)
- zakládání speciálních burz pro finanční deriváty
- globalizace burzovního obchodování
- centralizace burzovních systémů
- růst podílu mimoburzovních trhů cenných papírů

10. Liberalizace mezinárodního pohybu kapitálu

Velká liberalizace pohybu kapitálu a volné obchodování s řadou měn na světovém měnovém trhu umožňuje mnohým **ekonomikám financovat jejich růst pomocí zahraničního kapitálu**, zároveň však vytváří prostor pro vznik **finančních krizí**.

11. Technologické inovace na finančních trzích

Pokračující technologické inovace, které umožní dodavatelům finančních služeb dosáhnout většího počtu zákazníků na stále se rozšiřujících trzích, čímž se **zvýší intenzita konkurence**, protože se do přímého vzájemného kontaktu dostane větší počet finančních institucí.

12. Dematerializace cenných papírů

- dematerializované cenné papíry jsou cenné papíry vedené v počítači
- v ČR funguje duální systém, kde vedle sebe existují listinné i dematerializované cenné papíry

13. Sociální, ekonomické a demografické trendy ovlivňující finanční trhy

- stárnutí světové populace
- snižující se počet příležitostí pro postup a zvýšení platů
- snižující se míra porodnosti.
- zvyšující se počet na služby orientovaných odvětví
- zvyšující se rozsah počítačově podporované výroby a doručování zboží a služeb
- růst výdajů na vývoj a výzkum
- rostoucí důraz na vyšší vzdělání a odborné znalosti
- rostoucí internacionalizace ekonomik
- intenzifikace konkurence ve všech odvětvích a zaměstnáních

14. Změny v oblasti regulace finančních trhů

- dohoda o kapitálové přiměřenosti bank (8%)
- druhá verze Basilejské dohody (tři pilíře)

Predikce a očekávání na světových finančních trzích

Očekávání a vize o budoucím charakteru světových finančních trhů:

- pokračování trendů internacionalizace
- tendence ke globalizaci
- **sekuritizace**
- **institucionalizace**
- **intelektualizace**
- **modernizace burzovních systémů**
- **technologické inovace**
- restrukturalizace penzijních systémů

Bude se i nadále stupňovat konkurence **mezi finančními institucemi** jako finančními zprostředkovateli.

Bude pokračovat trend ve **stírání hranic mezi bankami a nebankovními institucemi**.

Finanční deriváty, jejichž rozvoj umožnil přesun rizik z finančních a obchodních vztahů na specifické subjekty, dělení rizik a jejich efektivnější management (a zároveň i vytvořil rizika nová), načrtnutý vývoj budou podporovat.

Bude pokračovat dosavadní trend ve standardizaci finančních produktů.

Nejbližší vývoj finančního sektoru v ČR

Pokud jde o celkový vývoj českého finančního sektoru v budoucnosti, vzhledem ke středoevropské tradici lze předpokládat, že bankovní sektor bude i nadále hrát v oblasti finančního zprostředkování rozhodující roli.

Na druhé straně jeho relativní důležitost by se mohla oslabit v důsledku působení dále uvedených faktorů:

- vstup strategických zahraničních investorů do podnikové sféry (bude mít za následek, že podniky se budou ve stále menší míře spoléhat na úvěry)
- prohloubení globalizace finančních trhů (bude spjato s širší paletou rizik)
- snížení tlaku na krytí klasifikovaných úvěrů
- intenzivnější využívání některých služeb realizovaných mimo bankovní útvary